

Pretiuu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai, multu pe
anu; — trimisu cu post'a in
laintulu monarchiei pe 1 anu
intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie seu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a si
a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
asemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redactiu-
nea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 33.

— Sibiu, Mercuri 22/4 Maiu. —

1881.

Memorialu câtra unu amicu in cestiunea alegeriloru dietali.

Acestu memorialu este scrisu inainte cu optu
ani. Preste câteva parti ale lui evenimentele triste
si funeste au facutu cruce; altele éراسi se voru
parea lectoriloru, cá si cum ele s'aru fi scrisu
numai astadi. Din caus'a scurtimei timpului si a
urgentiei pâna la conferentia, noi potemu face locu
aici numai la partile, care frementa si in momentele
de fația spiritulu publicu. Red.

„Cu adeverata bucuria am primitu epistol'a ta
multu asteptata. Nu puçinu m'a surprinsu inse,
câ precum imi scrisesi, tu credi despre romanii de
aici, câ ei ar fi de parere, câ se participamu la
alegerile dietali. M'a surprinsu, din cauza câ
precum sunt eu informatu, romanii din acêsta ce-
tate si de prin pregiuru inca nu si-au concentratu
opiniunea lor nici pentru participare nici pentru
abtinere, ci pâna in dio'a de astadi totu mai me-
ditamu cu totii asupra calei pe care amu trebuí
se apucamu, câ se ajungemu la unu scopu mai sa-
lutariu. Dara pre câtu am fostu eu in stare se
adunu opiniunile individuali, apoi mai toti stau
mai aprópe de opiniunea câ se nu participamu, ci
éراسi se ne abtinemu. Pâna acuma sunt numai
trei insi, carii s'au declarat pentru participare,

Adeca unulu, „Thermopilanelu“ nostru e de
parere, câ se alegemu deputati, inse numai de
acei barbati, carii se voru obliga se mérga la
diet'a Ungariei, unde indata la inceputu se depuna
unu memorandum, care se coprinda tóte postulatele
drepte si tóte legitimele dorintie ale romaniloru,
apoi se se întórca acasa, in Transilvani'a. Alu
doilea activistu Petru Pilades e de parere, câ se
alegemu totu numai deputati de aceia, cari se voru
obliga pe onórea si pe caracterulu lor de barbati
onesti, câ voru merge la dieta, unde se si aduca
pe tapetu dorintiele si gravaminele romaniloru ar-

deleni, si daca diet'a le va luá la cunoscintia si
va fi aplecata a le satisface, atunci se remana si
mai departe acolo; éra daca nu, atunci se predea
fara intardiare unu memorandum si apoi se se in-
tórca acasa. Alu treilea activistu este Georgie
Orestes alu lui Pilades; acesta inse dupace am
conversatu cu elu o óra intréga, mi-a disu, câ
acuma nu mai scie care ar fi mai salutaria, acti-
vitatea sau passivitatea?

Precum vedi si tu, toti trei aru voi se ale-
gemu deputati la diet'a Ungariei, dara si ei punu
conditiuni si se pare câ se infioréda si ei ori-candu
cugeta la o capitulare. rusinósa.

Afara de acei trei activisti, ceilalti romani
câti isi desvoltara opiniunea lor pâna acuma, sunt
passivisti, inse éca cum: Ei dicu si pretindu (cu
dreptulu), câ aici acasa, in patri'a strabuna, se
desvoltamu cea mai mare si mai ferbinte activitate
pe tóte terenele, precum in consiliile municipali
ale comitatelor si districtelor, intru infintiare de
scóle alaturea cu bisericile, in moralisarea nóstra
si a poporului, in apararea drepturiloru si apro-
prietatiloru nóstre, in sprijinirea din resputeri a
literaturei nóstre nationale spre inavutirea limbei
si prin ea a natiunei cu idei si cunoscintie filosó-
tórié, in cultivarea tuturor ramuriloru economiei
nationale, precum agricultura rationala, industria
mica si mare, comerciul cu produse patriotice si
cu manufacturi, favorarea cea mai caldúrsa a in-
dustriei de casa, alaturea cu acestea artile frumóse
si mai virtosu desemnulu liniariu, care duce la
sciintiele tehnice, si o multime nenumerata de
alte campuri ale activitatiei omenesci si nationale.
Numai dela alegerile dietali se ne abtinemu pâna
atunci, pâna candu va cadea si actual'a sistema
funesta si drepte postulate ale natiunei romanesci
si ale Transilvaniei voru fi respectate, recunoscute
si realizate, éra pâna atunci nu avemu nici o tre-
buintia se stâmu cu mânilé in sinu si nici cu

faci'a la sóre, câ-ci nenumerate sunt celelalte agende
ale natiunei.

Ce e dreptu, passivistii de aici inca recunoscú,
câ daca amu fi in stare se alegemu deputati precum
ii dorimu noi, barbati de onóre si de parola, si
apoi acestia aru proba se inchiaie o inpaciúire
démna, si daca ei, alesii, nu aru reusi cu acêsta,
s'ar declara câ esu din dieta, vedi-bine câ aru da
o espressiune mai solemnă si mai eclatanta la pas-
sivitatea romaniloru si aru avea unu efectu moralu
mai mare; dara totu acesti passivisti ai nostri se
temu câ nu vomu putea reusi cu alegerea candi-
datiloru, din cauza câ, daca romanii voru candida
ómeni cunoscuti de nationalisti zelosi, totuodata si
de caracteru forte, adversarii le voru pune pedeci
fórté mari, ba tocma si contracandidati romani, si
asia, de si nu vomu cadea in tóte cercurile elec-
torali romanesci, dara in unele caderea este sigura,
de si majoritatea alegatoriloru este romanéscă. Tu
frate scii bine, câ cele 75 de cercuri electorali
din Transilvani'a sunt arondate cu atâta maiestria
in spiritulu maiestrei legi electorale, in câtu ro-
manii numai in 14 cercuri au majoritate de ale-
gatori; noi inse ne tememu câ romani bravi s'aru
putea alege numai in vreo 7—8 cercuri, éra in
celelalte se voru alege romani de aceia, carii in
locu se apere caus'a natiunei nóstre si a patriei,
se voru arunca, precum s'a mai intemplat, in
partea oppusa, lucrandu in contra celoru optu, si
asia in locu de unu resultatu mai bunu, va urma
blamagi si rusine de lume, câ-ci cei 6 ajutati de
marea partida la care se voru alatura, voru pa-
ralisa tóta actiunea celoru optu.

Iti mai aduci aminte iubite frate, câtu ne
mai concertámu amendoi câtu mai cumpaniamu
tóte argumentele pro si contra, care din doue ar
fi mai buna pentru romanii ardeleni, activitatea
sau passivitatea, si dupa tóte cercetarile nóstre
serióse si nepreocupate totudeauna am aflatu motive

Foisiór'a „Observatoriului“.

II. Bucurescii acum o suta de ani.

(Urmare.)

Ei au propagatu unitatea Dumnedieirei si au do-
banditu, gratia Salvatorului care i-a trasu din manele
lui Plutonu si i-a asediatu in locu deschisu, luminos
si recorosu.

Rispose: io era nuovo in questo stato
Quando ci vidi venire un possente
Con segno di vittoria incoronnato*)

Traemmoci cosi dall' un dé canti
Un luogo aperto luminoso ed alto**)

Cá unii ce n'au avutu darulu bodediului, n'au
fostu pusi la unu locu cu parintii bisericei Crestine.

Chei non peccaro; e s'egli hanno mercede
Non basta perch'e' non abber battesmo***)

Dara cá nisce Cariatide puternice pórtă bolt'a lo-
casiului sfantu pe corónele lor de nemurire.

N'aru dice cineva, câ inaltu prea sfintitulu chiru
Daniilu Mitropolitulu Ungro-Vlachiei ctitorulu acelu
sfantu locasiu sciea se interprete pe Alighieri?

Urmandu totu spre stang'a cu vederea, peste turlele
multe si usióre ale bisericii sfantului Gheorghe, ochiulu
se opra cu admirare asupra celei mai inalte si mai
tari zidiri, Turzu Coltii, care domina orasiulu si si arata
falnicu crenelele sale printre nori; astadi redusu si
umilitu ne aduce aminte maririle cadiute, ne vorbesce
de inchisulu dela Bender si ne spune, câ in lumea
acêsta vana si trecetóre, lucruriloru cá si ómeniloru nu

*) Respunse: eu eram nou venitu pe acêsta lume,
Cându s'a veditu venindu unu puternicu
Incoronatu cu semnulu biruintiei.

**) Trasi la o parte
Intr'unu locu luminos si inaltu

***) De si ei n'au pecatuitu, de si au dobanditu ertare,
Nu este destulu, fiindca n'au avutu darulu
bodediului.

(Dante, Cantulu IV).

le este ertatu a se radica prea multu preste semenii
loru, câ-ci daca nu atragu foculu ceriului, se sgudue
pamentulu si le infrange trufi'a.

Pe lini'a mediala a orasiului printre pomi si printre
turle erau, hanurile cele mari: Sierbanu-Voda, Constan-
tinu-Voda, Sfantu Gheorghe... curti mari patrâte cu
ziduri inalte si tari de juru imprejuru, cu porti gróse
de stejaru, captusite cu feru, legate in piróne, sine si
lantiuri, cu clopotnitia d'asupra gangului; in mijloculu
curtii biserica, ocolita de case tari de zidu, comparti-
mente unele langa altele, fie-care cu pinnitia adanca,
cu magazie boltita, cu usi de feru scóse pe o galerie
cu arcade pe colóne de petra cu capiteluri d'asupr'a,
cu odai tóte cu ferestrele si cu usile pe unu privoru,
care ocolea hanulu dintr'unu capetu pâna intr'altulu,
comunicandu cu doue scari mari acoperite fatia in fatia
una cu alta, totulu stilu italianu, tipulu adoptatu pre-
tutinden in Archipelu si in marea Négra, pe unde Ge-
novesii au avutu cantóre.

Intr'acele ziduri se refugiau Crestinii, intr'acele
pinnitie si bolte isi inchideau giuvaerurile, sialurile,
argintaria si banii in timpu de resmiritia, de bajanie,
de focu si de sabie. Locutorii Bucuresciului gaseau
scapare pentru ei si averile lor la piciórele altariului
si la tari'a ziduriloru.

Casele boeriloru celoru mari erau cele mai multe
pe aprópe de malulu apei; incependu din susulu Dim-
bovitii era cas'a lui PanaFilipescu, mai la vale venea
caminulu Cantacosinesciloru pâna in casele Colfescului,
pe ruinele carora s'a radica tu mai in urma cas'a Logo-
fetului Dinicu Golescu, palatulu Domnescu de astadi;
pe apa la vale, totu pe muchi'a délului erau casele lui
Constantinu Cretulescu si ale fratescu Istrate, mai in
josu casele Banului Scarlatu Ghica din Gorganu: peste
apa in dreptulu Slatarului unde este Prefectur'a de
Ilfov, era cas'a banului betranu, nume sub care se deo-
sebea Banulu Dumitrache Ghica de fiu-seu banulu Scar-
latu; din josu de sfantu Ioanu era cas'a Vacarescului,
chiaru in loculu unde este cas'a Baronului Belu, mergea
pâna in zidulu bisericii Magureanu; dincolo de sfantu
Spiridonu éra cas'a lui Manolache Brancóvénu, alu careia
copriusu se intindea de sub dealu pâna in zidurile
Sfintei Ecaterinei si ale Balacénului, éru pe malulu gârlei
pe unde este astadi Primaria pâna la podulu gârlei dela
Beilicu. De vre o cinci-dieci le ani acolo s'au succe-
datu óspeti de tóte marimile si de tóte nemurile; acêsta
casa a fostu de diece ori unu dupa alta palatu, ca-

sarma, spitalu si ruina, de diece ori zidita si rezidita,
pustiita, restaurata si parasita; a adapostitu pe Caragea,
cându a arsu palatulu Domnescu din délulu Spirii, acolo
a trasu Ipsilantu, acolo a descalicatu Domnu Tudoru
cându a intratu cu Pandurii in Bucuresci; a fostu re-
siedinti'a ortalei Turcesci in timpulu lui Kehaja Beg si
lui Gavanosoglu; prefacuta din ruina si transformata
de Voda Bibescu in palatu domnescu a servitu de quar-
turu lui Omeru Pasia, Generaliloru Rusi si Nemti, sol-
datiloru si bolnaviloru a totu felulu de ostiri; a fostu
locuintia Domniloru, quarturu generalu alu comisariiloru
si a comandiriloru de ostiri de tóte invasiunile si de
tóte ocupatiunile. La stang'a spre resaritu in partea
têrgului p'imprejurulu Coltii erau casele Barcanescului,
ale Candescului, ale Campinénului, ale lui Racovitia
si ale Balénului.

Cându dupa délulu Mitropoliei intr'o séra de denie
in liniscea melancolica a apusului incepea tóca la o
suta de bisericu cu miliónele de sunete pe tóte tonu-
rile, care se versau in aeru din miile de clopote mari
si mici ale orasiului, note care alergau din tóte tur-
lele cá se se confunde intr'unu huetu generalu si se
suiau impreuna la ceru latindu'si neincetatu vibratiunile,
aruncandu-se in cadentia ca nisce talasuri impinse unele
peste altele către malulu neveditu, atmosfer'a intréga
parea transformata intr'unu virteju de armonie si sufe-
tulu copriusu de o sensatiune plina de pietate se sim-
tiea atrasu catre ruga. In mijloculu acelei vijelii de
sunete, precum ochiulu distinge intr'o mare infuriata
pandiele corabiiloru printre spumegatulu albu alu jocului
valuriloru, asemenea urechi'a deosebea in mijloculu
huetului glasulu plangétoru alu sfantului Gheorghe, re-
petendu in cadentia numele nenorocitulu Brancóvénu,
sunetulu jalnicu si mandru alu Anthimului, batai'a rara
si falnica a sfantului Spiridonu, inganandu-se cu Sarin-
dariulu si cu Curtea Veche, clopotulu de serbare alu
Coltii, glasuri grave strabatute in tóte partile de tim-
brele ascutite si argintii a o suta de clopote mai mici
ale bisericiloru din mahalale. Acum galagi'a popula-
tiunei si urletulu a miiloru de trasuri care lovescu
petrile ascutite ale caldarímului si fluierile gardistriloru
taia totu farmeculu acelei armonii sublime, tóca d'abia
se mai aude si credintiosii nu se mai aduna impre-
jurulu altareloru.

(Va urmá.)

mai ponderose pentru passivitate decât pentru activitate. Eu fartate, si de candu te ai dusu tu dela noi spre marea noastră dorere, forte adeseori am meditat, dupa datin'a mea, asupra acestei cestiuni atât de momentose. De multeori intru atât mi s'au incarcatu creerii de cugetari grele, in câtu tota noptea nu poteam dormi si abia me prindea somnulu de câtra dioa. Dara oricum me socotescu si ori câtu citescu cu sange rece si cu mare atentiune motivele pentru activitate din „Telegrafulu romanu“ dela Sibiu, eu totusi mai remanu si pâna acuma pe lângă opiniunile noastre de mai inainte, care inpreuna cu motivele mele iti sunt prea bine cunoscute.

Eu sunt passivist; dara dupace vediu, că si intre romanii activisti se afla barbati seriosi, versati in politica si omeni, alu caroru patriotismu si zelu nationale nu se pôte trage la nici-o indoiela, nu sunt asia de incrediutu in mintea mea, că se presupunu că nicidecum nu pociu rataci si că opiniunea mea ar fi totu asia de exacta, că si $2+2=4$. Chiaru pentru acêsta si dorescu, că romanii se se adune in conferentia, unde fiecare se aiba ocasiune de a'si desfasiura si manifesta ideile si parerile sale in acêsta cestiune mare si grea, intru tota sinceritatea, că se ni se dea ocasiune a'i asculta pe toti cei competenti, a rumega si cumpani parerile loru divergente, apoi asia cu sufletu linistitu si pe lângă tinerea in vedere a binelui comunu se decidemu, daca interesele poporului romanescu din Transilvani'a voru fi mai bine asecurate pentru viitoriu prin participare la alegerile dietei unguresci, sau prin perseverantia in resistentia passiva.

(Va urmă.)

Schitia din istori'a comitatului Severinu infiintiatu in anulu 1872 pâna la desfiintierea lui cu finea anului 1880.

(Urmare si fine.)

Inca dela inceputulu esistentiei comitatului mai multi dintre acei reprezentanti au abdisu, altii au muritu si asia reprezentanti'a regimentului se reduce la unu numeru cu totulu neînsemnatu.

Dara nici cei remasi nu luau parte la siedintiele comitatense, că-ci erau departati de centrulu comitatului de Caransebesiu si se opriseră comunele a le mai dá trasura si spese spre a calatori la siedintiele comitatense, precum le dá atunci, candu ajunseră a fi alesi si sub care conditiune primiseră a fi reprezentanti.

Nu au lipsitu nici-odata barbati cu buna pricepere ai reprezentantiei acesteia abnorme si au cerutu constituirea unei reprezentantie comitatense in intielesulu legi din anulu 1870, acêsta inse nu s'au concesu nici-odata a se formá, asia, in câtu si incorporarea comitatului Severinu cu a Carasiului in 4 Ianuaru 1881 st. n. nu s'au indeplinitu in Lugosiu cu reprezentanti ai comitatului Severinu, ci cu reprezentantii regimentului c. reg. Nr. 13.

De sine se intielege, cumcá o administrare cu o asia reprezentantia compusa mai numai din plugari, in frunte cu unu prefectu si protonotariu cari in viati'a loru despre referintiele familiari, soçiale, administrative granitieresci nici nu au auditu, nu au potutu fi buna si din acêsta cauza devenindu administrarea confusa, neindestulirea mare, locuitorii comitatului fâra deosebire de nationalitate si confessiune nu au aflatu usurare, mangaiere in starea civila constitutionala, precum asteptau si cu dulcétia isi aducu amente de viati'a regulata, sigura ce o petrecuseră sub sistemulu militariu.

La inceputu s'au introdusu pretorii luati din oficiari administrativi ai fostului regimentu, mai toti romani.

Administrarea mergea in limb'a germana.

Preturile corespundeau cu oficiele comunale in limb'a germana, de si pretorele eră romanu că si primarii si reprezentantii comunali.

In comitatu eră unu tribunalu la Caransebesiu, de care se tinea 4 judetie singulare, totu acolo unde erau si preturile, si judii in stare provisorie pâna in 1 Ianuaru 1874 au fostu auditori totu militari.

In 1 Ianuaru 1874 s'au introdusu judecatoriele civile totu cu unu tribunalu si 4 judetie singulare, precum si astadi se afla. La tribunalu intre judi nu se afla nici unu romanu, de si mai toti locuitorii din cerculu tribunalului sunt romani, si la judetiele espuse sunt aplicati 2 romani că judi. Cu desfiintierea regimentului nu s'au desfiintiatu oficiulu silvanisticu din Caransebesiu, că-ci acesta trecându in stare civila, au remasu cu mai multi codreni espusi in tinutul comitatului.

Acestu oficiu inse acuma uninduse cu oficiulu

silvanalu din Biserica-Alb'a, s'au mutatu cu resiedinti'a la Orsiov'a.

Trebile finantiale s'au administratu indata dela desfiintierea regimentului prin unu inspectoru de finantia si vama in Orsiov'a, caruia mai tardiu i veni intru ajutoriu inspectorulu de dare din Caransebesiu.

Acestu din urma se desfiintia inca mai inainte de incorporarea comitatului cu comitatu Carasiului, incorporanduse acestea doue inspectorate intru unulu la Lugosiu, precum dela inceputu au fostu inpreunatu si inspectoratul de scoli.

Devenindu administratiunea confusa, si plângându-se poporul la gubernu si tron de chaosulu in care au ajunsu administrarea, prefectulu s'au destituitu si in scurtu timpu se denumi unu comisariu regescu in persón'a lui Nicolae Ujfalusy din Satmar.

Dela acestu omu asteptá poporul o diregere a trebiloru, nu intru atât pentru că i-ar fi cunoscutu trecutul seu, fâra pentru că poporul se informase cu ce putere extraordinaria ilu investise regele si ilu tramisese a organizá comitatu si a introduce adeverat'a constitutiune in acestu comitatu.

Si insielă inse éra poporul! că-ci de si se apucase comissariulu reg. Ujfalusy cu tota energi'a a scôte pe pretorii romani din posturi cu finea anului 1876 si compunându unu personalu completu mai de totu strainu in centrulu comitatului, si de si au inlocuitu posturile pretorilor totu cu omeni straini din Satmar, cari nu sciau nici limb'a, nici referintiele poporului, totusi dupa putini ani au trebuitu se se retraga dela acelu postu la ordinu mai inalta, lasandu comitatu in o disordine cum numai se pôte.

Activitatea comissariului reg. Ujfalusy o documentédia mai bine personalulu seu, că-ci dupa destituirea lui, unii din ei isi cauta panaa fiindu scosi din oficiu, pe la usile altora, altii petrecu in arestulu tribunalului reg. éra altii isi luara viati'a sinucinduse prin prafu si plumbu.

Câta dauna, câta apesare, câte batujocuri au suferitu poporul sub administrarea acestui barbatu inbracatu cu dreptur'le cele mai escelente, nimenea nu pôte spune, că-ci capitalele ce formara proprietatea comunelor se luara prin personalulu seu dela comune si mare parte s'au defraudatu prin vice-comitele Pausz Jani, ce i eră subordinatu.

Nu s'au crutiatu nici averea personala; că-ci adeseori se luá dupa bun'a placere a pretorului vite ori altu ceva a granitierului si se vindea, spre ce scopu, si cu ce titlu de dreptu, pre ce basa, nici insusi pretorele nu scia.

Confusiunea, neindestulirea la poporu deveni cu multu mai mare de câtu sub primul prefectu, si de aceea nu fâra cauza se incercara locuitorii Dalbosietului in cerculu Bozoviciului a-si aperi averea si persónele cu puterea in contra pretorelui.

Intre acestea momente de desperare se aflara inse barbati, cari dupa ce se convinseră că rogarile, vaielele poporului nu au rezultatulu doritu, se deciseră a mantui poporul pe cale batetóre la ochi si fatia de care nimenea nici chiaru gubernulu se nu dica că sunt denuntiatiuni si calumnii, fâra se védia că sunt fapte inplinite, spre rusinea mai multoru organe administrative a comitatului, spre daun'a poporului si spre compromiterea gubernului.

Joanu Brancoviciu proprietariu in Caransebesiu si Traianu Doda generalu maioru in pensiune, descoperira comissariulu reg. defraudari in cass'a comitatului si gata fu marirea asupritorilor si jafuitorilor denumiti si tinuti cá in dinti prin comissariulu reg.

Sinucidere, arestari, abdicari, tóte urmara, si astadi nu se scie de sórtea toturoru nefericitiloru.

Intru acestea poporul, ale carui plangeri, rogari nu se ascultau, stá cu rabdare fâra nici o tulburare a vedea capetulu, de si scia câte mii de fiorini au perdutu din averile luate dela elu cu puterea.

Au urmatu denumirea unui comissariu gubernamentalu in persón'a protonotariului din comitatu Torontalu, Tabacoviciu, care inse din cause familiare se sinucise inainte de a primi postulu seu celu nou.

In urm'a acestei catastrofe neasteptate se trimise consiliariulu de sectiune dela ministerulu de interne, com. reg. Ghiczy in comitatu Severinului care in scurtu timpu au purtatu frenele administrative spre cea mai buna indestulire a poporului.

Scurtu timpu, că-ci nu preste multu se aflá chiaru in vecinatatea Bucovinei si Moldaviei comitele supremu alu comitatului Nasaudu-Bistritia cu numele Hoesler, care cá comissariu gubernamentalu primi dela com. Ghiczy administratiunea

si curatiendu spre bucuri'a poporului spre interesulu servitiului si alu statului reulu si organele compromitate, au introdusu o administratiune cum numai se pôte astepta, legala si prin substitutulu seu vice-comitele Kafka au predatu in 4 Ianuaru 1881 sigilulu comitatului Severinu si administratiunea acestuia prefectului prov. denumitu alu comitatului Carasiu-Severinu.

Desfiintierea comitatului Severinu si inpreunarea lui cu alu Carasiului in intielesulu art. e lege 55 din 1880 nu au facutu inse inpressiune rea, de nu cumva in locuitorii Caransebesiului, cari in privintia materiala suferu daune mai insemnate.

Preste totu poporul nu s'au superatu că se desfiintadia municipiulu comitatului Severinu, pentru că de drepturile municipale esentiale dela desfiintierea reg. Nr. 13 pâna la desfiintierea comitatului Severinu nimeni nu s'au potutu folosi.

Din contra poporul e multamitu cu incorporarea comitatului si in nesciinti'a sa se mirá, cum de nu se incorpora tóte comitatele din statu intr'unu singuru comitatu, adaugându că atunci nu aru fi atât oficiani si darile aru scadea.

Mirare coprinde pre poporul din fostulu comitatu Severinu numai intru atât, in câtu si prin legea de incorporare a comitatului Severinu cu a Carasiului se faci esceptiune, determinandu-se cerculu de alegere de ablegatu prin §. 6 că totu numai unulu se fia pentru 105,000 locuitori.

La desbaterea acestui art. de lege ablegatulu fostulu comitatu absentandu dela siedintiele camerei, nimenea nu au aflatu cu cale a propune, că si partea Ungariei ce au fostu comitatu Severinului, se fia cu celealte parti ale tierei asemenea indreptatite in alegerea de ablegatu.

Din acestea usioru se vede, că sub numele comitatulu Severinu câtu timpu numai au esistatu avemu a intielege o drama pentru gubernu, pentru poporu, perdiendu acesta din urma sume insemnate in bani, in alte averi, perdiendu scóele, siguritatea averei si persónei spre indestulirea unoru protegeati functionari denumiti.

In fine nu va strică, daca se va face amintire si órecare deslusire despre comuniónele din granitia, despre impartirea loru si despre urmarile acestoru inpartiri pe bas'a legi VIII din 8 Juniu 1871.

Sub comunionu in fostulu reg. ces. reg. de infanteria Nr. 13 se intielege complexulu tuturor persóneloru si alu averei miscatorie si nemiscatorie conscrisa la unu Nr. de casa.

Precum s'au amintitu mai susu, in fruntea comunionului sta celu mai in etate barbatu dela acelu Nr. éra déca acesta sau din dificultati corporale ori spirituale nu aru fi aptu a conduce comunionulu seu, conducătoriulu comunionului se denumea prin comandantele regimentului.

In unu comunionu potea fi dara mai multi barbati cu muieri si acestea cu familii mai multe, toti inse formau o singura familia, ce se tienea de comunionu.

Sub sistemulu militariu eră opritu a se imparti in ramuri, membrii familiei comunionului, mai cu seama déca nu avea fiecare ramu minimulu de 6 jugere, dar' pe lângă tóta asprimea, in secretu se impartiau membrii familiei in doue trei ramuri, impartindu intre sine si in secretu si averea miscatorie si nemiscatorie, dupa bun'a loru placere.

Prin acêsta impartire, remanea cá proprietariu comunionulu, sub alu carui Nru si in cartea funduara primitiva eră conscrisa averea sa imobilă, posesiunea eră inse in secretu impartita.

Prin legea VIII din 8 juniu 1871 s'au concesu impartirea comunionului si inca asia, că se considera toti membrii fara distingere de genu de proprietari si dupa capete pôte se imparta unu comunionu in mai multe, déca numai fiecare va avea celu putinu 6 jugere de pamentu, că-ci in acestu casu potea formá comunionu nou, ramulu ce eră dela Nrulu vechiu; ér' care parte nu capetá 6 jugere, devenia sub darea „Schutzsteuer“ de 4 fl. 20 cr. pe anu.

Din acést'a dispositiune urmase si urméza si adi cele mai infricosiate si selbatice crime.

Abstragându dela crimele pentru vatemare grea trupésca, ce este urmarea certelorla impartire intre consangeni si afini, pôte documentá tribunalulu reg. din Caransebesiu si judetiele investigatorie, câte ucideri au urmatu si urméza din acelu modu de impartire pe bas'a legi numite.

Spre ilustrare unu casu:

In unu comunionu se afla cá parinte unu barbatu de 65 ani, pe care prevedinti'a in tineretie l'au donatu cu unu singuru fiu, éra mai tardiu remase veduvu.

Dupa mai multi ani casatorinduse fiulu, acesta

deveni tata la 9 copii asia, cã in comunione erã parintele veduvu, fiulu seu si nor'a sa cu 9 copii legali, cu totulu 12 capete.

Parintele comunionei la care erã 11 jugere, vedindu-se batjocuritu de fiii si nepotii sei, isi luã o femeia veduva spre a'lu cãutã.

Indignatiunea unicului seu fiu merse asia de parte, in cãtu ceru pe calea administrativa impartirea avereii si aceea i si succese, capetandu elu cu soci'a si fiii sei 11 parti din averea totala a comunionei, era parintele numai o parte, din care in etate de 65 ani nu putea se isi castige pana de tãte dilele, nici nu putea se o marãsca, cã-ci tãte puterile si-le jertfise in 65 ani spre sustinerea si sporirea avereii comunionei.

Betranulu 'si batù capulu dara, cum aru poteã elu deveni pe bas'a legii de impartire la o parte mai mare din averea comunionei, pe care elu in mai multe dieci de ani l'au pastratu si inmultitu.

Nu pãte altumentrelea dupa parerea lui, de cãtu deca se voru reduce capetele ramului contrariu, si asia ajunge la nefericit'a idea a ucide pe uniculu seu fiu, sperandu cã nor'a sa cu fiii ei erasi voru remaneã cu elu in comunione vechiu.

Ide'a se traduse in fapta, cã-ci betranulu casei isi impuscã diu'a mare in mijloculu satului pe uniculu seu fiu, cã se pãta erasi capetã din averea comunionei parte mai mare, precum dise elu, pe bas'a legii de impartire.

Din multe si mari casuri acest'a unulu.

Bozovicu in 21 Aprilu 1881.

Ch.

Croati'a.

— (Dissensiuni ungaro-croatiche.) Din partea nãstra amu reflectatu mai de multe ori la relatiunile croato-unguresci, si anume la necurmatele frecari din caus'a limbei magiare, a carei domnia auctoritatile superiori ale Ungariei se incerca se o introduca si in Croati'a, cãtu pe faãia cãtu mai virtosu pe cali clandestine, in mani'a tuturor in voieliloru si incaciuriloru incercate si inchiaiete de 13 ani incãce intre Ungari'a si Croati'a. Lectorii isi aducu aminte de incercarea ministeriului ungurescu din 1879 de a infintia scole de limb'a magiara pe sub mana, pe la unele directiuni de posta din Croati'a, unde si incepusera la cea din capital'a Agramu (Zagrabia), din care cauza se ridicã o adeverata furtuna intre Croati si ministeriulu trebui se'si retraga mesur'a clandestina.

Croati in se au inceputu se privighiadie cu ochi ageri asupra tuturor planuriloru unguresci si ale da pe faãia de cãte ori credu cã acelea au de scopu a submina autonomi'a tiei lor, a lovã in libertatea lor nationale si a marginã usulu limbei serbo-croatiche pe teritoriulu tiei lor. Pre candu s'ar fi creditu cã ungurenii isi voru mai trage sam'a si nu voru mai iritã pe croati cu incercari de a calcã pactum conventum alu lor inchiaietu de repetite-ori intre mari greutati, in Septembrie 1880 se pomenira cu alte calcari de legi, asupra carora unulu din deputatii cei mai activi dn. dr. Vrbanics secundatu si de altii, in 21 Sept. facu in diet'a Croatiei o interpelatiune, care fu primita fãrte bine, si la care din partea guvernului croatu se dete in numele banului comite Peiacsevics respunsu satisfactoriu. Cu acea oca siune adeca se descoperi:

1. cã ministeriulu ungurescu a scosu limb'a croata din oficiele posteloru, telegrafeloru, caliloru ferate si au introdusu usulu exclusivu alu limbei magiare, era din sigile si table au cassatu armele (Insignia) si colorile Croatiei, lasandu numai pe ale Ungariei, mai incolo cã auctoritatile unguresci au inceputu a corespunde cu camerele comerciali numai in limb'a magiara; in fine cã dupa ce s'a introdusu in acestu modu limb'a magiara la tãte oficiele numite aci, apoi acuma nu se mai aplica la acelea individi de nationalitate serbo-croatica, ci se aducu de airea functionari straini de Croati'a si de limb'a acelei tieri. Este invederatu, cã cu acelea mesuri se calca in pitiãre §§-ii 46, 57, 58, 62 din legea de incaciuire si anume art. I alu Croatiei si art. XXX alu Ungariei, ambii din 1868. S'au mai facutu si alte interpelatiuni asupra acestoru calcari de lege fundamentale; dara si ministeriulu ungurescu isi facuse totu de atãtea-ori urechi'a tãca si merse inainte pe calea centralismului riguros. Din acãsta cauza interpelatorii mersera astadata mai departe, cã-ci provocanduse la legea de responsabilitate personale a banului Croatiei, cerura dela acesta cu tãta insistenti'a, cã seincerce tãte midiolãce spre a pune odata pentru totudeauna capetu acestoru

abusuri si calcari de lege si a infrena poftele despotice ale ministeriului; limb'a si armele Croatiei se reintre preste totu in drepturile asecurate lor prin citat'a lege fundamentale, pe care se nu mai cutedie nimeni a o interpreta in contra natiunei serbo-croatiche.

Dn. Zsivkovicz capulu unei sectiuni, respunse interpelantiloru in numele banului, promitiendu cu tãta solemnitatea cã va cerceta tãte casurile la care se provocara densii, numai se i le arate unulu cãte unulu, protestandu de alta parte, cã banulu nu pãte fi trasu la nici-o raspundere pentru nelegiuri comisse sau de ministrii Ungariei sau de cei trei din Vien'a, comuni monarchiei intregi. La acestea s'au sculatu din nou dr. Vrbanics si dupace a declarat, cã elu si cei de partid'a lui nu voiescu se fia trasu banulu la raspundere pentru fara de legile altora, ci numai se fia reflectatu la ele, cã se scia alu intempina; scãse in faãia dietei unu arsenalu, unu mormanu (vravu) blanquette de poste, telegrafe, bilete de cale ferata, cum si carti de corespondentie si mandate postali, tãte din Croati'a, inse tãte tiparite numai in limb'a magiara si portatãrie numai de coron'a Ungariei. Atunci membrii guvernului nu mai avura ce se dica, si precum se scie, urmara dupa aceea pertractari lungi si uritiãse intre guvernulu Croatiei si ministeriulu Ungariei.

Dupa acestea ungurenii intãrsera capetulu maciucei si acuma dicu: Bine, se ve punemu pe ômeni de ai vostrii in functiuni pe la poste, telegrafe, cali ferate, dara numai sub conditiune, cã ei se scia perfectu unguresce. La acestea Croatii replica: Noi in tier'a nãstra nu simtimu nici o trebuintia de limb'a magiara, nu avemu unde se ne folosimu de ea, cã la noi nu sunt locuitori magiari, decãtu prea puãini cã ôspeti. Daca este cã se invetiamu limbi straine, avemu pe cele classice si mai alesu pe cele universali moderne, cu care ne potemu folosi in Europ'a si cu unele mai in tãta lumea.

Scurtu, in Croati'a se batu mereu in capete centralismulu ungurescu cu federalismulu nutritu si propagatu de cãtra slavii meridionali cu energia si perseverantia, in cãtu abia se mai indoiesce cineva, cã in fine acesta va remanea invingatoriu si nu centralismulu.

Sciri diverse.

— (Generalulu Benedek †). Generalele Ludwig de Benedek, care a moritu alalta eri, se nascuse la Adenburg in 1804. 'Si facu studiile militare la Neustadt si intrã in armata in 1822. Colonelu in 1845, elu se deosebã candu cu rescãla din Galiti'a. Facu campani'a din Itali'a la 1848 pãna la 1849 si fu inaltiatu la gradulu de maioru-generale.

Fu chiamatu atunci la comand'a unui corpu de reserva alu armatei dela Dunare si fu ranitu la Raab si la Segedinu.

Numitu apoi capu de Statu maioru alu corpului alu 2-lea in Itali'a, aretã mari capacitãti militare si o netagaduita vitejia.

Dupa campania fu numitu comandante supremu alu armatei austriace in Itali'a si remase in Veneti'a.

In 1860, fu mai multe luni guvernatoru alu Ungariei.

In 1866, fu chiamatu la comand'a armatei dela Nordu, in resbelulu cu Prusi'a si fu batutu la Sadow'a.

Destituitu din comand'a sa, gener. Benedek fu inlocuitu de archiducele Albert si pusu in retragere la Octobre 1866. (Romanulu).

— (Generalele Von der Tann †). Generalele baronu Ludwig von der Tann se nascuse la Tann (Franconia de josu), orasiu care deveni prusianu, dupa Sadow'a, la 18 Juniu 1815. Elu studiã la universitatea din Munich si intrã in armata la 18 ani.

Locoteninte in 1840, fu numitu capitanu in 1844 si atasiatu cã adjutantu alu principelui regalu Maximilianu, care 'lu numi maioru cãndu deveni rege.

In 1848, cu autorizarea regala, maiorulu von der Tann luã parte la resbelulu ducateloru Schleswig-Holstein in contra Daneziloru si se deosebã mai alesu in luarea intaririloru dela Düppel.

Colonelu in 1850, maioru-generale in 1855, comandante alu brigadei I in 1858, adjutante generalu alu regelui in 1859 si locoteninte-generalu, comandante generalu la Augsburg in 1860, baronulu von der Tann, fu numitu in 1866, capu de statu maioru generalu alu feld-maresialului principele

Carol de Bavari'a, comandante supremu alu armatelor Germaniei de Sudu in contr'a Prusiei, si fu ranitu la Kissingen.

Fu numitu generalu de infanterie in 1869 si comandantu generalu la Munich.

In 1870—71, baronulu von der Tann comandã corpulu I bavaresu si fu tinutu in locu la Coulmiers si la Patay de generalele Aurelle de Paladines si de generalele Chanzy.

(Romanulu).

— (Inmormentarea lordului Beaconsfield). O telegrama din High-Wycombe, cu dat'a de 26 Aprile si publicata de „Neue freie Presse“, ne aduce urmatãrele amenunte asupra acestei inmormentari:

„Tempulu, care erã norosu inainte de amiãdi, se insenina la vremea inmormentãrei lordului Beaconsfield. O multime nenumarata se gramadise aci. Baseric'a este mica si simpla, er' altarulu erã impodobitu numai cu flori albe. La 4 ôre a inceputu ceremoni'a religioasa. Cortegiulu funebru, pornindu de acasa spre baserica, erã compusu in urmatãrea ordine: In capu mergeã servitorulu de incredere alu lordului Beaconsfield, care duceã insemnele ordinului jaretierei, apoi veneã cosciugulu, dusu de optu muncitori din localitate; dupa cosciugu urmau fratele repausatului, d. Ralph Disraeli si copilulu acestuia de patru-spre-diece ani aprãpe, domnulu Coningsby, lordulu Rowton, lordulu Barington, d. Nathaniel Rothschild, Earl Rosse, apoi principii da Walles, Connaught si Leopold, generalulu Ponsoby cã representante alu Reginei, represintatii archiduciloru de Edimburg si Cambridge, ambasadorii si trimisii, printre cari se aflau comitii Munster si Karolyi, d. Challemel-Lacour, principele Lobanoff si Musurus-pasia, colegii lordului Beaconsfield din cabinetele dela 1868 si 1874, apoi o multime nenumarata de amici si lordi, mai multi ministri si membrii ambelor partide din Camer'a Comuneloru, cea mai mare parte din arendasii de pe mosiile lordului Beaconsfield si cele-lalte notabilitati din localitatea Buckingham.

„Cortegiulu funebru porni dela baserica la grãpa, unde ajunse dupa cãte-va secunde. Cei 3 principii mergeau in rãndu cu capulu descoperitu; lordulu Lennox si d. Manaers, amicii din tineretie ai lordului Beaconsfield, versara multe lacrimi. Dupa ce se terminã serviciulu religios, cosciugulu, incarcatu de flori, la care se mai adaugara si acelea trimise de Regin'a, fu lasatu in grãpa. Fostii colegi ai lordului Beaconsfield incungiurau grãp'a. Balconulu otelului, in care Beaconsfield a tinutu primulu seu discursu in Wycombe, erã inveluitu cu crepu negru“.

(Romanulu).

— (Necrologu). Petru Em. Prodanu profesoru emeritatu, fostu profesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu, si la scolele reale — comerciale si gimnasiale din Brasiovu, dupa unu morbu indelungatu de 12 ani de suferintie grele, in alu 32-lea anu alu etãtii sale si-a datu in 2 Aprile 1881 st. n. dupa amãdi la 4 ôre, nobilulu seu sufletu in mãnil Creatorului. Crud'a sãrte l'a impededatu a lucrã mai multu tempu pe terenulu ce si'lu alesese, la care ilu indemnã spiritulu seu invapaiatu, care in totudeaun'a, si numai pentru caus'a nationala a sciutu se se aprinda. Inse si in acestu scurtu tempu alu activitãtii sale a lasatu urme nesterse in anim'a eleviloru sei, era colegiloru si amiciloru suveniru placute, asia in cãtu cu dreptu cuventu se pãte dice: s'a stinsu unu amicu sinceru, unu membru demnu alu societãtii, unu stãlpu devotatu si o floare a natiunei. Fiai tieren'a usiora si memori'a eterna.

Unu amicu din copilaria si colegu.

— (Alegeri la conferenti'a electorala din 12 Maiu a. c. la Sibiiu.) La initiativa d-lui avocatulu Georgiu Filepu s'a tinutu a treia di de S. Pasci — 26 Aprile — in localitatea d-niei sale din Tasnadu o conferentia a alegatoriloru romani din cerculu electoralu alu Tasnadului Selagiu. Resultatulu acestei conferentie: procedere solidaria la prosimele alegeri dietali si alegeri dd. Georgiu Popu dep. diet. si Demetriu Corvianu protopopulu Sarvadului cã delegati pentru a reprezenta cerculu acesta la conferenti'a generala a Romaniloru conchiamata pe 12 Maiu a. c. la Sibiiu.

— (Alegatorii romani din tãte cercurile electorale din cottulu Satumaru) intrunindu-se in 28 Aprile a. c. la conferentia roman sca din Seini, si pãna candu mi-asu lua voia a ve comunica processulu-verbalu incheiatu despre

acestu actu momentos, — am onóre a ve face cunoscutu, că pentru conferenția generală din Sibiu, ce se va ține în 12 Maiu a. c., după o dezbateră serioasă și contielegere de unu bunu anguru pentru viitoru, în cele 4 cercuri cu maioritate română din acestu comitat, între aclamațiuni viie și însufletite, din partea romanilor Satumareni s'au alesu în unanimitate următorii delegați:

I. Pentru cerculu elect. Siomcuta mare Sp. dd. Andreiu Medanu, fostu deputatu die-talu, Nicolau Nilvanu avocatulu în Siomcuta.

II. Pentru cerculu electoralu Bai'a mare: M. O. D. Stefanu Biltiu protopopu în Bai'a mare și d. dr. Josifu Pap jun. avocatulu în Siomcuta.

III. Pentru cerculu electoralu Crasieu: M. O. D. Joanu Selagianu preotu în Borhidu și Sp. D. Alesandru Ferentiu avocatulu în Satumariu.

IV. Pentru cerculu electoralu Megiesiu: M. O. D. Joanu Marcu protopopu și d. Joanu Pap avocatulu în Satumariu.

Demetriu Pap, secretariu.

— (Alegatorii romani din cetatea Mediasului) au alesu de deputati pentru conferenția națională pe dd. B. Pop de Harsianu avocatulu și Petra-Petrescu.

— (De órețe alesii din colegiulu electoralu Cosiocn'a) unulu d. dr. Aureliu Isacu fu alesu și în Clusiu, s'a multiamitu de a reprezenta acestu cercu; éra D. Almasianu din alte cauze nesciute nu au primitu mandatulu, este necesitatu comitetulu acestui cercu a publicá pe 8 — optu l. c. una conferenția mare totu în localitatea scolei gr.-orientale din Cosiocn'a.

Cosiocn'a, în 1 Maiu 1881.

Joanu Hossu,

că presidinte alu cerc. elect. Cosiocn'a.

— În conferenția electorală a colegiului electoralu din Sîmleulu-Silvaniei ținută în 26 Aprilé a. c. au fostu aleși cu unanimitate Ilustritatea Sa d-lu Dr. Alesandru Mocionyi și d-lu Jeronimu G. Baritiu, primu-colaboratorulu alu acestui diariu, că delegați la conferenția electorală din 12 Maiu a. c. ce se va ține în Sibiu.

— Romanii din cerculu electoralu alu Banf-Huiadinului, în conferenția lor publică ținută la 26 Aprilé — a trei'a di de S. Pasci a. c. — au alesu de reprezentanții ai lor pentru adunarea generală din 12 Maiu a. c. la Sibiu, pe dd. protopopi Anania Popu și Vasiliu Porutiu.

Margau, 27 Aprilé 1881.

Joanu Papiu,

preotu.

Bibliografia.

(Carti germane, a caroru aparitiune înaltia onórea numelui românesc).

Rumänische Dichtungen deutsch von Carmen Sylva.

Herausgegeben und mit weiteren Beiträgen versehen von Mite Kremnitz.

Leipzig, Wilhelm Friedrich. Verlag des „Magazin für die Literatur des Inn- und Aus-landes“ 1881. Form. 4° micu, pagine 214, tipariu meruntu.

În fruntea acestei pretioase colecțiuni de poezii românești traduse în limbă germană stă o „Dedicatiune către patri'a mea — Widmung an meine Heimath“, poezia originală de optu strofe, de dōmn'a Carmen Sylva. În această dedicatiune compusă cu nespusa doiosia, auctōrea luându'si remasu bunu dela frumós'a patria natală, și mutându-se în tîer'a dintre Carpați și Dunare, află aici unu amicu, pe care noi nu l'amu sci caracteriza mai bine, decâtu dicundu'i geniulu poporului, manifestatu în tradițiunile sale, pe care inse auctōrea ilu numesce:

„Das Märchen ist mein Freund benannt,
Hier hat's nur schwarze Haare,
Trägt orientlich Prachtgewand,
Braun ist sein Auge, das klare.
Und vom Karpathenwald fliegt
Zur Donau es, zum Meere,
Auf seinen Brauen Schwermuth liegt,
Im Auge glänzt die Zähre;
Doch hat es allen Duft bewahrt,
Die Reinheit tief im Herzen,
Es singet lind, berührt zart
Die grossen Erdschmerzen etc.“

Desfidemu pe orice romanu că se spuna, dacă

a petrunsu vreunulu din noi mai afundu în sufletulu romanului brazdatu de suferințele milenare.

După acea dedicațiune urmédia o scurtă informațiune (Einleitende Notiz) din trecutul acelor poezi române, din ale caroru produse poetice se vedu traduse și publicate în această colecțiune 58 de poezii, cele mai multe de Vasile Alexandri, după care urmédia câteva de M. Eminescu, unele de Jacobu Negruzzi, puține de Th. Sierbanescu și trei de ale repausatului Dim. Bolintineanu. Colecțiunea se începe cu Sîrulu de Margaritariu de V. Alexandri, după care urmédia Fat'a dela Cozia de Bolintineanu.

Traducțiunea celor mai multe și potemu adaoge, a celor mai grele de tradusă a esitu din pîn'a dōmnei pseudonime Carmen Sylva, și dacă noi admiramu chiaru curagiulu ilustréi traducătorie, că s'au apucatu de unu lucru atātu de anevoiosu și delicatu, apoi ne lipsescu espressionile pe care amu dori se le avemu, spre a o felicita din tōta anim'a pentru successulu stralucitu ce avu nu numai la traducerea poeziilor mai scurte, totu în limba poetică, în versuri germane, dară și la cele mai lungi, precum este Ana Dōmn'a (pag. 39—44), Ciocârli'a (pag. 53—73), Penesiu Curcanulu (pag. 92—100), Inelulu și Mahram'a (pag. 166—170), și în fine tōte, una tradusă mai bine decâtu ceealaltă.

Traducțiunile dela câteva poezii, anume de ale lui Eminescu, sunt subscrise cu initialile M. K. (dōmn'a Mite Kremnitz) în numeru preste doué-dieci.

Aci nu ne potemu conteni a nu comitte o mica indiscretiune. Una din damele nōstre patriciune, consort'a unui domnu colonelu, cunoscēdu prea bine limb'a germană, citindu aceste traducțiuni, dise: Mi se pare că citescu aceste poezii în limb'a originală; sunt traduse prea frumosu.

Luni în 11 Aprilé (30 Martiu) Maiestatea Sa regele Romaniei Carolu I se sciū smulge dintre nenumeratele afaceri de statu și precumu facuse în anulu trecut, asia veni și astadata pe la trei óre după amiedi la ședinti'a academiei, pentru-că în calitate de presidinte onorariu alu ei se asiste din nou la prelegerile și concertatiunile filologice ale membriloru ei. Dupace presedintele ordinariu onor. domnu Joanu Ghica (fostu principe de Samos) dete monarhului ordinea lucrărilor din aaea di, Maiestatea Sa offeri din partea dōmnei Carmen Sylva unu exemplariu în legatură elegantă din „Rumänische Dichtungen“ pentru bibliotec'a academiei. Mai multi membrii carii nu apucasera se afle cine este acea dōmnă, fuseră surprinși de acelu prezentu neasteptatu, că se ajunga în bibliotecă pe această cale; au multiamitu inse cu totii.

În aaea di regele a potutu se conduca discussiunile academice numai până la 4 ½ óre, apoi insocitu numai de unu adjutantu se departă.

Ședințele academice se deschidu camu de regula la 1 óra d. am. și membrii lucra întinsu sau în pleno, sau în secțiuni și comisiuni.

A dou'a di în 12 Aprilé regele érași veni pe la 3 óre. Până atunci academi'a tînu ședinția plenară, în care la propunerea cătoruva membrii mai betrani de a se alege dōmn'a Carmen Sylva membru onorariu, se și decise votarea cu bile și alegerea esí unanimă, apoi se trecu la procesulu verbalé, carui după venirea regelui i se dete lectura. În aaea ședinția regele stete până la 5 ½ óre. După ridicarea ședinției inse Maiestatea Sa are datin'a de a se dimitte diu nou cu unii membrii în discussiuni științifice și literare, făcēdu chiaru și critica la unele scrieri românești și observatiuni fōrte juste asupr'a unor moduri de scrieri (Kakographii vagabunde). Asia făcu și astadata. Cu tōte aceste membrii aflară atātă timp, că se invite pe domnulu presidinte ordinariu a cere audienția, că se afle din sorginte autentică adevăratulu nume alu domnei Carmen Sylva.

Numele celu adevăratu se descoperi: acela este Maiestatea Sa Elisabeta regin'a Romaniei.

Nimeni nu s'a miratu de această descoperire, că-ci tîer'a intréga sciă de mai înainte, cum aaea augustă Dōmnă dela 1869 încóce în acești 11 ani, ajutată de eminentele sale facultati spirituale și de nobilitatea cu totul superioară a ânimei, atrasă de acestu spiritu pacificu și iubitoriu alu romanimei, a fostu în stare de a se identifica cu natiunea și anume cu sexulu seu din patri'a romanilor, în mesură că aceea, în cătu se 'și puna tōte puterile sale spre a'i face cunoscute produsele literaturéi aceleia la mările publicu alu Germaniei întregi și prin această se castige natiunei române unu nou renume.

(Va urmă.)

Literariu.

Unu monumentu pusu lui Augustu Tr. Laurianu.

A. Tr. Laurianu și-a pusu elu însuși mai multe monumente literare, și remane cestiune deschisă, care din acelea voru dură mai îndelungatu de cătu monumentele de marmură și de granit. Începēdu dela Tentamen criticum alu seu publicatu la Vien'a înainte cu 41 de ani, până la vastulu proiectu de Dictionariu academicu, care 'ia storsu lui și colegului seu Joanu Maximu cele din urma puteri ale vietiei, noi le aflamu pe acelea concentrate mai intensiv în prefatiunea lor pusă în fruntea acelu dictionariu. Laurianu nascutu și crescutu în Transilvani'a până la etate de ani 22, preparatu pentru știință mai înalte în școlele acestei țieri, nici-odată nu a uitatu de patri'a sa din care 'și tragea originea și totudeaun'a l'a dorutu în sufletu de sōrtea vitregă în care gemeau vechii sei compatrioti. Elu inse nu a fostu barbatulu care numai se lamentedie și apoi se stea cu mâinile încrucite. O parte bună din activitatea vietiei sale o a devotatu și sacrificatu patriei sale natale, romanilor din această țieră. Nu este aci locul a descrie luptele și suferințele sale dintre a. 1848 și 1851 portate numai pentru poporul românesc de dincóce de munti, nice a memoră importantia societății Transilvani'a, nici a compune lungulu catalogu alu acelor junii, cari au a multiamă esistenția și pozițiunea lor lui Laurianu, până candu unii desgustandu'lu fōrte prin portările lor, spre a nu se compromite pe sine însuși, a începutu a fi mai strictu intru alegerea celor demni de protegere și recomandare. Ceea ce voimu a dice la locul acesta este, că celu din urma și celu mai maretu monumentu alu lui Laurianu a remasu până acum aprópe necunoscutu publiculu românesc din Transilvani'a și Ungari'a. Nu amu cutediă se afirmamu, că din patru mii de exemplare tipărite din dictionariulu academicu se voru fi aflandu mai multu de 100 în mâinile literatiloru de dincóce de munti.

Filologi'a modernă sau asia numit'a Linguistica, se afla chiaru după marturisirea filologiloru noi mai moderati, încă numai în starea prunciei, în camasia lungă, precum se dice românesc. De aici vine, că unii reprezentanți ai Linguisticii și ai asie numitei Ethnopsycologii se pōrta față cu filologi'a classică tocma că și pruncii cei mai resfatiati, desmerdati și stricati de doice și bone straine, sbiéra, ingăna, facu la schime și caricaturi, batēdu'si jocu de parinti și de totii ómenii înaintati în etate. Nu că dōra acestia aru fi intru tōte infalibili, nu că dōra ei aru pretinde prea preste mesură multu dela generațiunile ce le succedu, că se conserve totu ce este vechiu stravechiu până în a sut'a generațiune îndereptu. Cu atātu inse suntu în ratecire mai grea totii acei linguisti moderni cari pretindu, că se se adópte și că se dicemu asia, se se naturalisedie tōte cuvintele și formele câte dicu ei că le afla în gur'a unui poporu multu pucinu omogenu, din tōte clasele și regiunile. Trebuie se recunoscemu cu totii, că poporul este acea fōntana, acea scaturigine, acea mină vastă și bogată, din care omulu literatu și chiaru clasele superioare ale societății au se scōta la lumina tesaurii limbei. Ar' fi inse ratecirea cea de apoi a crede, că totu ce scoti din acea mină, este metalu curatu și nobile. Nici-unu metalu nobile, aurulu galbinu, aurulu albu (platin'a) și nici o piétră nestimată începēdu dela diamantu, nu se afla nicairi singure, ci totudeauna amestecate cu alte substantie heterogene, metale nobile cu nenobili și cu alte mineralie adesea din cele mai veninóse, și mai totudeauna invescute, încrustate, strabatute prin petrii fōrte tari, pe cari baiasiulu are se le spargă cu ciocanu de otielu, éra în dilele nōstre cu pulvere de pusca, cu bumbacu explosivu, cu dinamitu etc.

Linguistiloru moderni, pe semne că-ci suntu moderni, nu le place nice se mai asculte pe filologii classici. Datori'a nōstra este, că se fimu cu atātu mai scurți, cu cătu avemu tempu mai pucinu ne lipsesce și voi'a de a ne demite în discussiuni unilaterale, din care multe maneca din ipoteze fōrte problematice, care la câte 9—10 ani te pomenesci că te-au lasatu în drumu.

Se face mare nedreptate celor doi lexicografi repausati, că asia numitii linguisti trecu pe lângă ei, că și cum aru trece pe lângă o marta de bazaru, care nu le convine.

(Va urmă.)

Editoru și redactoru responsabil: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Kraft.